

İlhan Berk'in kütüphanesi bu sergide!

Yapı Kredi Kültür ve Sanat Merkezi, İlhan Berk'i 100. doğum yılında 'Şiir Her Yerde - İlhan Berk 100 Yaşında' sergisi ile anıyor. Sergisinin küratörü Dr. Necmi Sönmez şairin özgünlüğünü şöyle tanımlıyor: 'İlhan Berk'in dili, Türkçe'yi bir operatör gibi kesiyor, bölüyor ve bir tür gerçeküstücü bir dili yaratıyor'

PINAR SARAÇOĞLU

MODERN Türk şiirinin öncülerinden İlhan Berk, 100. doğum yılında Yapı Kredi Kültür Merkezi'nin ev sahipliğinde, "Şiir Her Yerde - İlhan Berk 100 Yaşında" sergisiyle anılıyor. Şairin üretim sürecine odaklanmış sergi altı bölüme ayrılıyor: "Omurga/25 Şiir Kitabı", "Evren/Resimler", "Yörüğe/Kitaplık", "Kılavuz/Defterler", "Kabuk/Esyalar" ve "Harfler/Formlandırma Çabaları". Şaire ve sergiye dair merak edilenleri serginin küratörü Dr. Necmi Sönmez ile konuştuk. Sergi 20 Ocak'a sanatseverleri ağırlayacak.

■ **Sergi içerisinde neleri barındırıyor?**

Sergimiz İlhan Berk'in 100. yaşına basması sebebiyle onun şiir dünyasına, yaratım evrenine ve tüm etkinliklerine, İlhan Berk'lik yapmadan bakmayı hedefliyor: 6 ayrı bölümü var. İlhan Berk'in şiirlerini, el yazısıyla tuttuğu günlüklerini, çalışma defterlerini, resimlerini, çizimlerini ve kütüphanesini ele alıyoruz. Kendisinin vefatına kadar kullanmış olduğu kütüphanesi, İlhan Berk kitaplarını nasıl bırakmışsa o haliyle burada sergileniyor. Resim malzemelerinin, daktilosunun, kişisel eşyalarının gösterildiği bir müze odası hazırladık. Defterlerinden, orijinal günlüklerinden hazırlanan videolar da var.

■ **Şairin dünyasını aydınlatan bu kütüphaneden bahsedebilir misiniz?**

İlhan Berk Manisa'da doğuyor ve hayatının büyük bir kısmı Manisa'da geçiyor.

Dolayısıyla taşrada yaşıyor ve Fransızca öğretmenliği okuyor. Öğretmenlik okuduğu döneme kadar kendisinin kullandığı bir kitaplığı yok. Halk kütüphanelerine gidiyor. Medreselerdeki, camilerdeki kitaplıklardan faydalanıyor. Kendisine ait ilk kitaplığını, 1940'lardan itibaren oluşturduğunu düşünüyoruz.

ZITLIKLARI BARINDIRAN KİTAPLIK

■ **Kütüphane kaç kitabı içeriyor? İlhan Berk'in okumuş olduğu kitap sayısına dair net bir bilgi var mı?**

Bu kitaplık 2.300 kitabı içeriyor. İlhan Berk'in, benim yaptığım araştırmalara göre 8.000 ile 9.000 arasında kitabı bizzat okuduğu ve bu kitaplardan not aldığını biliyoruz. İlhan Berk'in kitaplığı tıpkı İlhan Berk'in kendisi gibi, içinde çok büyük zitlikleri, karmaşıklıkları olan bir kitaplık. Onun değişik dönemlerde ilgisini çeken yalnızca şairler değil, romancılar, filozoflar, sanat tarihçileri, ekonomi tarihçileri, özellikle psikoloji, cinsiyet gibi konularda oluşturduğu bir kitaplık.

■ **Türk Edebiyatı'nda İlhan Berk'in yerine değinir misiniz?**

1947'den, 2008'e kadar aşağı yukarı şiir ya da düz yazı şiir olarak 25 kitap yayınlıyor. Bu 25 kitabı, burada ele aldık ve ortaya çıkan sonuç şu, İlhan Berk, yayınladığı kitaplar gereği, 1950'li yıllarda filizlenen İkinci Yeni Şiir Akımı'na yakın duruyor ama şiiri 1980'ler, 1990'lar ve 2000'lerde çok büyük değişimler geçiriyor.

**DÜNYANIN İYİ YAZILMIŞ BÜTÜN
ŞİİRLERİ BENİM ŞİİRİMDİR**

Necmi
Sönmez

■ **Özellikle Fransız şairlerden çok etkilendiği doğru mu?**

Sürekli etkileşimlere açık bir şair. Dize çalmaktan korkmuyor. Bunu kendisi şöyle açıklıyor. Dünyanın iyi yazılmış bütün şiirleri benim şiirimdir, diyebiliyor. Şiir kitaplarını okuduğunuzda, özellikle Fransızca biliyorsanız birçok cümlenin içinde, onu söyleyen ilk şairi buluyorsunuz. Kim bunlar? Philippe Soupault, René Char başta olmak üzere, çalıştığı kitaplar üzerinde çizdiği satırlar var. Bazen o kadar kendini tutamıyor ki, kitabın üzerinde hemen çevirmeye çalışıyor. Sonra bakıyorsunuz ki, 1978'de - 1979'da bir İlhan Berk dizisinin çıkışı o kitaptan, o şairden ama İlhan Berk bunu asla saklamıyor ama itiraf da etmiyor. Yalnızca şunu diyor: "Ben bundan etkilendim. Bundan etkilenecek de kendi şiirimi

kurdum." Kurduğu şiire poetika diyorum, hakikaten özgünlüğü içinde barındıran bir şiir.

■ **Peki nasıl özgün olabiliyor?**

Kolay bir soru ama yanıtlanması zor. İlhan Berk'in dili, Türkçe'yi bir operatör gibi kesiyor, bölüyor ve bir tür gerçeküstücü bir dili yaratıyor. Bunu yaparken de Türk tarihine, İstanbul tarihine, kişilerin tarihine göndermeler yapıyor ve bizim disiplinler arası dediğimiz çok katmanlı, çok odaklı bir şiir dili oluşturuyor. O yüzden İlhan Berk'in özgün duruşu ancak 1980'lerden sonra kabul görüyor. O zamana kadar kendisinin çok alehinde duran kişiler var. Sürekli aleyhinde yazılar yazılıyor. Fakat o onların hiçbirine kulak asıyor. 1970 yılında yerleştiği Bodrum'da 2008' vefatına kadar çok uzun bir süre çalışma odaklı yaşıyor. Yani günde 8-10 saat çalıştığını biliyoruz.